

Всеволод Нестайко

Справжнє ім'я: Всеволод Зіновійович Нестайко

- ☐ **Народився:** 30 січня 1930 р.
- ☐ **Місце:** Бердичів
- ☐ **Помер:** 16 серпня 2014 р.
- ☐ **Місце:** Київ

☐ **День народження автора:** 30 січня.
(А чи є серед вас ті, хто народився 30-го числа будь-якого іншого місяця?)

Перекладач

Письменник

☐ Про автора

Всеволод Зіновійович Нестайко народився 30 січня 1930 року в м. Бердичеві на Житомирщині в сім'ї службовця. Коли Всеволоду було три роки, разом з іншими січовими стрільцями, загинув його батько. Йшов страшний 1933 рік і сім'я, рятуючись від голоду, переїхала до родичів у Київ. Тож все своє свідоме життя Всеволод Нестайко прожив у Києві. Як пише сам письменник: "І хоч би де мені доводилось побувати, хай навіть у найцікавішій подорожі, коли я повертаюсь до Києва, серце у мене б'ється від радісного хвилювання зустрічі з рідним містом". Мати В.Нестайка була вчителькою і квартира знаходилась в приміщенні тієї школи, де вона вчителювала. "З одного боку – це було весело – жити в школі, а з іншого... Я заздрив моїм друзям, яким наша вчителька Ліна Митрофанівна записувала у щоденник: "Завтра приходи з батьками!" Мені до щоденника нічого не писали: моя мама була поряд", – згадує письменник.

Довгим і безтурботним було життя Всеволода в молодшій школі. Та закінчилось воно раптово одного дня – почалася Велика Вітчизняна війна. Хлопцю було тоді одинадцять років. З мамою Всеволод Нестайко провів два

роки в страшній київській окупації. Мама організувала в своїй кімнатці підпільне навчання, щоб учні не забули набутих раніше знань. Ці уроки допомогли – Всеволода прийняли зразу до шостого класу. Це було тоді, коли ще Київ лежав у руїнах. Хлопець одразу потягнувся до літератури. І коли настав час обирати професію, вирішив, що це буде тільки література.

Скінчивши десятирічку, 1947 року майбутній письменник вступив на слов'янське відділення філологічного факультету Київського університету. Нелегкими були повоєнні роки Всеволода Нестайка: голодними, але то були роки юності і роки студентства, які запам'ятовуються на все життя. В.Нестайко працював у редакціях журналів “Дніпро”, “Барвінок”, у видавництві “Молодь”. З 1956 по 1987 рік завідував редакцією у видавництві “Веселка”.

Коли Всеволод Нестайко був маленьким хлопчиком, він страшенно хотів швидше вирости і стати великим та дорослим. “Може тому, що я був справді малий на зріст, чи не найменший у класі. Малий, худий та ще й рудий. Як вогонь червоний. Мене дражнили “Море горить!” “Пожежна команда.” А ще в класі мене називали Рудий африканський їжачок, – згадує письменник. І щоб швидше вирости, Всеволод годинами стояв під дощем і спати лягав о сьомій. Отак у сні і нетерплячці В.Нестайко і не зогледівся, як несподівано виріс майже під два метри і перестав бути рудим. “І раптом збагнув, що даремно поспішав вирости, що дитинство – найпрекрасніша, найщасливіша пора людського життя. І так мені захотілося повернутися назад! Назад – у дитинство. Та нема у часу дороги назад”, – зізнається він. І все ж таки Всеволод Зіновійович Нестайко знайшов цю дорогу. А пролягла вона через у'яву і фантазію. Він почав подумки повертатися у дитинство – почав писати для дітей веселі і мудрі книги. Можливо, від діда по материнській лінії, Івана Семеновича Довганюка, він успадкував незвичайне почуття гумору. Звичайно ж, без таланту, без доброти і любові до дітей дитячим письменником стати неможливо. Всеволод Нестайко – дитячий письменник Божою милістю. Зі своїми читачами він веде розмову завжди з щирою довірливістю, не нав'язуючи власних оцінок, з веселим іронічно-усміхненим поглядом на своїх героїв, на їх невмілі вчинки, таким чином стверджуючи добро, чесність, відкритість і засуджуючи зло, малодушність, заздрість.

Перші оповідання для дітей Всеволод Нестайко почав друкувати в журналах “Барвінок” та “Піонерія”. Перша книжка “Шурка і Шурко” побачила світ у 1956 році. Майже п'ятидесятилітній шлях у дитячій літературі він засвідчив

виданням близько тридцяти книжок оповідань, казок, повістей і п'єс. Найвідоміші з них "В Країні сонячних Зайчиків" (1959), "Супутник ЛІРА-З" (1960), "Космо-Натка" (1963), "Робінзон Кукурузо" (1964), "Тореадори з Васюківки" (1973), "Одиниця з обманом" (1976), "Незвичайні пригоди в лісовій школі" (1981), "Загадка старого клоуна" (1982), "П'ятірка з хвостиком" (1985), "Незнайомка з Країни Сонячних Зайчиків" (1988), "Слідство триває", "Таємничий голос за спиною"(1990), "Неймовірні детективи" (1995) та інші непересічні твори.

Книги В.З.Нестайка перекладено двадцятьма мовами, в тому числі англійською, німецькою, французькою, іспанською, арабською, бенгалі, угорською, румунською, болгарською, словацькою та ін. Російською його книги виходили тринадцять разів.

За творами Всеволода Нестайка поставлено фільми, які отримали міжнародні нагороди. Телефільм "Тореадори з Васюківки" одержав на міжнародному фестивалі в Мюнхені Гран-прі (1968), на Міжнародному фестивалі в Алегзандрії (Австралія) – головну премію (1969). Кінофільм "Одиниця з обманом" премійовано на Всесоюзному кінофестивалі у Києві (1984), відзначено спеціальним призом на міжнародному кінофестивалі у Габрово (Болгарія, 1985).

Всеволод Нестайко – лауреат літературної премії імені Лесі Українки (за повість-казку "Незвичайні пригоди в лісовій школі"), премії імені Миколи Трублаїні (за повість-казку "Незнайомка з Країни Сонячних Зайчиків"), премії імені Олександра Копиленка (за казку "Пригоди їжачка Колька Колючки та його вірного друга і однокласника зайчика Косі Вуханя"). На першому Всесоюзному конкурсі на кращу книгу для дітей за повість в оповіданнях "П'ятірка з хвостиком" він був удостоєний другої премії. 1979 року рішенням Міжнародної ради з дитячої та юнацької літератури трилогія "Тореадори з Васюківки" внесена до Особливого Почесного списку Г.К.Андесена як один з найвидатніших творів сучасної дитячої літератури.

"В Країні Сонячних Зайчиків"

Повість-казка "В Країні Сонячних Зайчиків", що вийшла у світ в 1959 році, була однією з перших книжок Всеволода Нестайка. Як же народилася відома, мабуть, всім дітям і їхнім батькам ця повість-казка. За словами самого письменника, сонячних зайчиків вигадав, звичайно, не він. Їх вигадав наш далекий пращур, який уперше побачив оддзеркалену сонячну плямку і назвав її сонячним зайчиком. А от відкрити й описати казкову Країну

Сонячних Зайчиків пощастило саме Всеволоду Нестайку.

Як саме це сталося точно знає Анатолій Костецький – добре відомий тобі дитячий письменник і приятель Всеволода Зіновійовича. Він розповів, що одного сонячного ранку перед пробудженням В.Нестайку наснилося, що на його носі сидить живий сонячний зайчик і золотим пензликом малює на його щоках ластовиння. Письменник прокинувся і відчув якусь незвичайну радість і йому страшенно закортіло відразу ж сісти за письмовий стіл і розпочати писати про тих лоскотливих сонячних зайчиків. Так і народилася повість-казка “В Країні Сонячних Зайчиків” і одразу стала дуже популярною. Всеволод Нестайко гадав, що більше вже не писатиме про мешканців цієї всесвітньо відомої Країни Сонячних Зайчиків. Але дуже помилився. Років із тридцять тому, під час зустрічі з дітьми в одній із шкіл, до письменника підійшла молода вчителька і розповіла, як вона читає дітям про сонячних зайчиків і що разом вони придумали гру: малюють малюнки до цієї казки, а переможцям конкурсу вручають посвідчення почесних громадян Країни Сонячних Зайчиків.

Всеволода Нестайка ця розповідь дуже зворушила і він побачив ту вчительку героїнею нової казкової повісті “Незнайомка з Країни Сонячних Зайчиків”. Тепер письменнику здавалось, що він точно нізащо вже не писатиме про сонячних зайчиків. Проте не так сталося, як гадалося. Всеволод Зіновійович знову був у школі і раптом одна з дівчаток сказала, що вона ображена на письменника. Адже в його творах головні герої, крім Космо-Натки, – хлопці, а дівчаток він просто не любить. Звичайно ж письменник заперечував. Тоді школярка й попросила написати про дівчинку в якійсь казковій країні. Діватись було нікуди. Після цього й з’явилась на світ ще одна казкова повість “В Країні Місячних Зайчиків”, де головною героїнею стала дівчинка Ганнуся, або просто Нуся.

Так протягом чотирьох десятиліть складалася казкова трилогія, яка під загальною назвою “В Країні Сонячних Зайчиків” вийшла у 1994 році. У ній вже протягом чотирьох десятиліть живуть щирі, добрі і хоробрі сонячні зайчики, які борються із паном Мороком, утверджуючи радість і справедливість.

“Тореадори з Васюківки”

Все почалося з того, що якимось на початку шістдесятих років минулого століття Всеволод Нестайко поїхав із групою київських письменників і журналістів на полювання. А ввечері до багаття мисливців прибився

сільський хлопчик на ймення Ява, дуже самостійний і меткий. А незадовго до цього художник Василь Євдокименко, який проілюстрував чимало книжок Всеволода Нестайка і який постійно жив у місті Острі на Чернігівщині, розповів письменнику історію про двох місцевих хлопців, котрі заблукали у колгоспній кукурудзі. Вони блукали в ній цілий день, аж поки надвечір у селі не заговорило радіо, на звук якого вони й вибралися із кукурудзяного полону.

Саме після зустрічі з Явою та розповіді художника і з'явилося у В.Нестайка оповідання "Пригода в кукурудзі". Про все це Всеволод Зіновійович розповів добре відомому тобі письменнику Анатолію Костецькому, а він повідав цю історію у своєму нарисі. Саме в оповіданні "Пригода в кукурудзі" вперше з'явилися на світ Ява Рень і Павлуша Завгородній. Трохи згодом В.Нестайко написав про них ще одне оповідання "Тореадори з Васюківки". Ява і Павлуша були настільки жвавими, так і просилися в нові пригоди, що буквально примусили письменника написати про них цілу повість "Пригоди Робінзона Кукурузо", яка вийшла у 1964 році. Успіх книжки був просто фантастичним і письменник вирішив написати продовження. У 1966 році вийшла друга повість про Яву і Павлушу – "Незнайомец з тринадцятої квартири", а в 1970 – ще одна, "Таємниця трьох невідомих". Разом повісті склали славнозвісну трилогію "Тореадори з Васюківки", яка вперше побачила світ окремим виданням у 1973 році і з того часу постійно перевидається і перекладається багатьма мовами.

Герої трилогії Ява і Павлуша на перший погляд звичайнісінькі бешкетники, адже на їхньому рахунку стільки "гріхів". Проте не поспішайте з висновками. Хлопці просто активні, а тому часто помиляються і потрапляють у кумедні ситуації. Васюківські тореадори завжди мають благородні наміри. Вони, обмірковуючи вчинене, усвідомлюють свої помилки й намагаються більше їх не повторювати, хоча одразу ж із позиції доброго наміру вигадують і знову здійснюють нову "авантюру." Але ж вони ростуть, набираються досвіду, стають іншими, кращими. Мабуть, і тобі вони починають подобатись і тобі стає радісно і весело у їхній компанії, бо читаючи книгу ти непомітно для себе потрапляєш на її сторінки і тобі видається, що все це відбувається з тобою.

Та давайте разом подивимось на вчинки Яви і Павлуші. Для хлопців виявляється понад усе загальні інтереси. Наприклад, ВХАТ (Васюківський художній академічний театр) вони затіяли, щоб прославити рідну Васюківку.

У наших героїв високорозвинене почуття обов'язку. Саме воно примушує Яву і Павлушу пережити стільки заплутаних, цікавих і комічних пригод, аби розшукати власника годинника, який випадково опинився у них. Цілком природним для наших героїв є участь у боротьбі з повинню. Вони не розгубилися. Ява самостійно додумався викликати на допомогу військових, а крім того врятував, ризикуючи життям, фронтові листи загиблого чоловіка баби Мокрини. А хіба не заслуговує на повагу міцна дружба між явою і Павлушею! А щодо всіх отих гуль, які хлопці набивають на життєвих вибоїнах – то хто без них ріс! Не страшно, що Ява і Павлуша і Ганя – не “круглі” відмінники. Головне, що вони ростуть гарними людьми. Чи ти думаєш інакше?

□ Нагороди та визнання

- ★ **2012:** «Золоті письменники України»
- ★ **1982:** Премія імені Лесі Українки

□ Питання для дискусії з дітьми

- Яка подія з життя Всеволод Нестайко вас найбільше вразила?
- Якби ви могли запитати щось у Всеволод Нестайко, про що б ви запитали?
- Чому творчість цього автора залишається актуальною сьогодні?
- Яка книга цього автора найбільше зацікавила вас і чому?
- Чи пам'ятаєте ви, коли народився Всеволод Нестайко? (30 січня). А чи є серед вас ті, хто народився 30-го числа будь-якого іншого місяця?

КЛЮЧ: Краща Література Юним Читачам від Центру дослідження книги та читання

Національна бібліотека України для дітей: ресурсний центр для бібліотекарів та всіх, хто працює з дитячою літературою.

□ **Повна бібліографія:** читайте рецензії та статті про творчість на сайті.

Дані на порталі оновлюються — перевіряйте нові факти онлайн.

Скануйте для переходу